

Grannar som en gång var samma land

Berättelse

Sverige och Finland är grannländer. De ligger nära varandra i norra Europa. I dag är de två olika länder. Men förr var de ett enda land. Det varade mycket länge – i nästan 700 år. Den tiden slutade år 1809.

År 1809 blev det fred efter ett krig. Freden skrevs i en stad som heter Fredrikshamn. Det var den 17 september 1809. Då lämnade Sverige ifrån sig Finland och Åland till Ryssland. Området blev Storfurstendömet Finland. Sverige blev mycket mindre. Sverige förlorade ungefär en tredjedel av sitt land. Landet förlorade också ungefär en fjärdedel av sin befolkning, alltså omkring 800 000 personer.

I norr fick man en ny gräns. Gränsen följde tre älvar: Torne, Muonio och Könkämä. Nästan samma gräns finns kvar i dag. Vid gränsen ligger två städer alldeles intill varandra: Haparanda i Sverige och Torneå i Finland. De kallas tvillingstäder.

I dag finns starka band mellan länderna. I Finland talar man både finska och svenska. Båda är nationalspråk. Knappt 290 000 personer i Finland har svenska som modersmål. De kallas finlandssvenskar. Också i Sverige är finska ett viktigt språk. Sedan år 2000 är finska ett av Sveriges fem nationella minoritetsspråk. Många i Sverige har finländsk bakgrund – ungefär 700 000 personer.

Sverige och Finland samarbetar mycket. Båda länderna är med i EU. Båda är också med i försvarsalliansen Nato. Finland gick med år 2023 och Sverige år 2024. De är inte längre samma land, men de är fortfarande nära grannar.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
grannland	ett land som ligger nära ett annat land
krig	när två länder slåss mot varandra
fred	när ett krig tar slut
förlora	att inte vinna; att tappa något
befolkning	alla människor som bor i ett land
storfurstendöme	ett område med eget styre, men under en kejsare
gräns	den linje där ett land slutar och ett annat börjar
älv	ett stort vattendrag; en stor flod
tvillingstad	en stad som ligger alldeles intill en stad i ett annat land
nationalspråk	ett officiellt huvudspråk i ett land

ORD**FÖRKLARING**

minoritetspråk

ett språk som en mindre grupp i landet talar

Läsförståelsefrågor

1. Hur länge var Sverige och Finland samma land?
 1. I ungefär 50 år.
 2. I nästan 700 år.
 3. I ungefär 100 år.
2. Vad hände år 1809?
 1. Sverige och Finland blev ett enda land.
 2. Sverige lämnade ifrån sig Finland och Åland efter ett krig.
 3. Finland gick med i Nato.
3. Var drogs den nya gränsen i norr?
 1. Längs en stor sjö.
 2. Längs tre älvar: Torne, Muonio och Könkämä.
 3. Mitt i havet.
4. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
 1. I Finland är både finska och svenska nationalspråk.
 2. Sverige gick med i Nato före Finland.
 3. Alla i Sverige talar finska.
5. Vad kallas personer i Finland som har svenska som modersmål?

Facit

1. I nästan 700 år.
1. Sverige lämnade ifrån sig Finland och Åland efter ett krig.
1. Längs tre älvar: Torne, Muonio och Könkämä.
1. ja b) nej (Finland gick med 2023, Sverige 2024) c) det står inte i texten
- Exempel på svar: De kallas finlandssvenskar.

Bedöm öppna svar efter innehåll, inte efter exakt formulering.

FÖR LÄRAREN

Enkel historisk text som passar för att öva ord om länder, krig, fred och gränser samt årtal. Tema: grannländer och Sveriges nära band till Finland förr och nu. Fråga 5 kräver att eleven hittar ett ord ur texten. Låt eleverna berätta om grannländer till sina egna hemländer och hur banden ser ut.

Diskussionsfrågor

- Vilka länder är grannar till ditt hemland? Hur är banden mellan er?

- Har du hört finska eller svenska talas i Sverige eller i Finland?
- Varför kan det vara bra att grannländer samarbetar?
- **Skriv (4 meningar):** Berätta om ett grannland till ditt hemland. Var ligger det, och vad vet du om förhållandet mellan länderna?

Källor och faktagranskning

- Riksarkivet, Finska kriget (fördjupning) – <https://sok.riksarkivet.se/historier/finska-kriget/fordjupning/>
- Institutet för språk och folkminnen (Isof), Finska språket i Sverige – <https://www.isof.se/nationella-minoritetsprak/finska>
- Institutet för språk och folkminnen (Isof), Svenskan i Finland – <https://www.isof.se/utforska/kunskapsbanker/i-rorelse/svenskan-i-varlden/svenskan-i-finland>
- InfoFinland, Det svenska språket i Finland – <https://www.infofinland.fi/sv/finnish-and-swedish/swedish-language-in-finland>

Faktagranskad mot ovanstående källor i juni 2026. Nyckelfakta: Finland var en del av det svenska riket i ungefär 600–700 år, från medeltiden fram till år 1809. Genom freden i Fredrikshamn den 17 september 1809 förlorade Sverige Finland och Åland till Ryssland, och området blev Storfurstendömet Finland. Vid förlusten miste Sverige ungefär en tredjedel av sin yta och cirka en fjärdedel av sin befolkning (omkring 800 000 personer). Gränsen 1809 drogs i norr längs älvarna Torne, Muonio och Könkämä, och samma älvar utgör i stort sett gränsen än idag, mellan tvillingstäderna Haparanda och Torneå. Finland är officiellt tvåspråkigt: finska och svenska är båda nationalspråk, och knappt 290 000 personer (cirka 5 procent) har svenska som modersmål och kallas finlandssvenskar. Finska är sedan år 2000 ett av Sveriges fem nationella minoritetsspråk, och sverigefinnar är den största nationella minoriteten. Båda länderna är medlemmar i EU och i det nordiska samarbetet, och båda har blivit medlemmar i Nato (Finland 2023, Sverige 2024). OSÄKERHETER OCH MYTER: Antalet gemensamma år anges olika i olika källor (cirka 600 vs cirka 650–700), eftersom Finland införlivades successivt mellan 1100- och 1300-talet – därför anges tiden ungefärligt ("i nästan 700 år"). Folktalet är uppskattningar, eftersom etnisk tillhörighet inte registreras i Sverige: ungefär 200 000– 250 000 personer beräknas kunna tala finska, och cirka 700 000 (omkring 7 procent, 2024) har finländsk bakgrund – siffrorna anges som ungefärliga. Att samiska ibland nämns som ett "tredje officiellt språk" i Finland gäller en regional ställning i samernas hembygdsområde och blandas inte ihop med svenskans rikstäckande status; texterna nämner därför bara finska och svenska som nationalspråk. Händelserna 1809 beskrivs neutralt som historia, utan värderande ord om Ryssland eller om "förlust/seger".

Berättelser om svenskar · läromedel för svenska som andraspråk. Skapat inom Läromedelsprojektet. Senast uppdaterad 2026-06-25.